

GT KULTUR

EDVIN HÖGDAL

Tel: 0702-068428

E-post: kultur

@gotlandstidningar.se

(Tisdag, torsdag & fredag)

Bildstenarna behöver ses i ett sammanhang för att vi ska kunna förstå dem, framhåller arkeologen Per Widerström.

FOTO: DAVID SKOOG

Ristningarna i stenarna är svårtydda. Modern digital teknik och 3D-modeller ger nya upptäckter – och vederlägger en del gamla sanningar.

Susanne Thedéen, chef för Gotlands Museum, där projektet "Fortida bilder 2.0" nu bedrivs.

KULTUR & NÖJE

Digitalisering öppnar för ny tolkning av bildstenar

GOTLAND

I ett mångmiljonprojekt läggs grunden för ny forskning om Gotlands unika bildstenar. Med digital teknik och 3D-modeller görs nya upptäckter.

Kanske det mest unika historiska vittnesbörd som Gotland har är bildstenarna. De kan ses i ett litet, men högst anslående, urval på Fornsalen i Visby. Eller återvända i kyrkobyggnader, eller ute i marker där de restes för mer än tusen år sedan.

Motiven från de gotländska bildstenarna är en ständigt återkommande inspirationskälla när vikingati-

den ska illustreras. Från i år och till och med 2024 pågår ett omfattande projekt "Fortida bilder 2.0". Det drivs av arkeologerna Per Widerström och Johan Norderäng på Gotlands museum och muséets chef Susanne Thedéen – också arkeolog – i samarbete med forskare från Stockholms universitet, Riksantikvarieämbetet och experter på scanningsteknik.

– Vetenskapsrådet utlyste möjligheten att söka anslag för digitalisering av kulturarvet. Många sökte, men vi fick 14,8 miljoner kronor till vårt projekt, säger Susanne Thedéen.

Hon framhåller vilken rik information bildstenarna bjuder på; realistiskt om till exempel forntida klädedräkter. Per Widerström pekar på detaljerade bilder av hur fartygens segel kunde skotas, som ett annat exempel. Och så finns förstås alla figurerna från en mytisk sagovärld:

– Vi har inte svaren på vad man menade med många bilder, de behöver ses i ett sammanhang. Generellt kan man säga att det här är bilder som inte finns någon annan

stans, säger Per Widerström.

I projektet "digitaliserar" man med scanningstekniker alla gotländska bildstenar, där för närvarande cirka 570 är kända idag – fragment medräknade. Det resulterar i en interaktiv digital katalog.

– Materialet ska kunna användas både av forskare och en intresserad allmänhet, säger Per Widerström och fortsätter:

– Vi vill kunna lägga en grund för nya tolkningar.

Bildstensexperterna jämför situationen med den för runstensforskarna, som har tillgång till ständigt uppdaterade gemensamma referenser, i det som går under namnet Runverket. "Bibeln" för bild-

stensforskarna, däremot, är från 1940-talet; Sune Lindquists "Gotlands Bildstein":

– Vi har stor respekt för det arbete Sune Lindquist lade ner, men hans målningar av ofta mycket tunna ristningar är personliga tolkningar. Med modernare metoder visar det sig att allt inte stämmer, hur skicklig han än var, fortsätter Per Widerström.

Det kan handla om naturliga sprickor i stenen som tolkats som ristningar, eller omvänt ristningar som inte framträtt tillräckligt tydligt för att avslöjas ens i släpljus.

Lasse Linusson

Fotnot: GT-kulturen återkommer till bildstensprojektet senare i veckan när Sigmund Oehrl, som skrivit ett nytt stort verk, intervjuas.